

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: *vedoucí práce*

Autorka práce: Bc. Zuzana Šulcová

Název práce: Parenting v kontextu kulturních nerovností: Jak rodiče legitimizují svá rozhodnutí ve výchově dětí

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Frantová, Ph.D.

Oponent: Doc. Martin Hájek, Ph.D.

Navržené hodnocení: A

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíle práce jsou formulovány jasně, autorka se k nim srozumitelně vztahuje v teoretické, metodologické i analytické části. Průběžně nabízí dílčí shrnutí jednotlivých zjištění, čímž usnadňuje orientaci čtenáře v textu. Samotné závěry jsou interpretovány v kontextu už existujících studií.

Zuzana se „v kontextu studia kulturních aspektů sociálních nerovností zaměřuj(e) na způsob, jakým středostavovští rodiče legitimizují a hodnotí svůj styl výchovy a jak vybírají a hodnotí různá prostředí a instituce, ve kterých se jejich děti pohybují. (...)“ (s. 2).

Přestože se zvolené téma může jevit jako poměrně banální, přichází Zuzana s překvapivými zjištěními, která zajímavým směrem otevírají diskusi o aktuálních středostavovských způsobech výchovy, jejich odlišnostech od „západního“ *concerted cultivation*, o ideálech, ke kterým má podle matek výchova (resp. soužití s dětmi) směřovat, i o obstrukcích, které na rodiče (matky) sdílené středostavovské ideály kladou.

Práce je dobře strukturovaná, v metodologické části by se nabízelo jako samostatnou podkapitolu vyčlenit Metodu sběru dat – polostrukturované rozhovory, kterou Zuzana vysvětluje na str. 17 v kapitole 2.2 Výběr informátorek.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Výběr literatury považuji za odpovídající tématu. Zuzana vychází primárně ze zahraničních textů, které doplňuje o koncepty vycházející z českého prostředí.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Autorka pracuje s polostrukturovanými rozhovory s dvanácti informantkami. Detailně popisuje jak výběr informantek, tak metodu vedení a následné analýzy rozhovorů. Základní informace o

informantkách shrnuje v přehledné tabulce (str. 22). Z pasportizace vypadla délka vedení rozhovorů.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Zuzana nabízí bohaté množství citací, které čtenáře provázejí během celého postupného vytváření argumentační linky a umožňují mu tak sledovat autorčiny interpretace. Závěry dále vztahuje ke konceptům, které podrobně představuje v teoretické části práce.

Dotaz mám ke shrnující části kapitoly 3.1.6 *Statusové symboly a tlak konzumní společnosti*. Autorka píše: „Co se týče tlaku společnosti, dobrý telefon je ukazatel statusu, je důležitý pro začlenění do kolektivu, ale děti paradoxně ten telefon používají tak, že v tom kolektivu tráví času málo (během přestávek jsou každý na svém přístroji, nechodí tolik ven s kamarády)“ (str. 35). Podle této interpretace matky „vzdychají“ nad tím, že děti díky telefonům netráví o přestávkách čas s kamarády. Pro takové tvrzení jsem v citacích nenašla patřičnou oporu. Bylo by možné nějakou adekvátní citaci uvést?

Zuzana pracuje s několika klíčovými koncepty, které využívá pro analýzu a interpretaci dat. V kapitole 1.5 *HODNOTY, HRANICE A LEGITIMIZACE* píše, že namísto již vysvětlených (důležitých) konceptů (standardizace, evaluace, racionalizace a stigmatizace) bude nadále v textu „používat především pojmy hodnotový rámec, symbolické hranice a legitimizace, které s nimi úzce souvisí a které lze v jednotlivých rozhovorech identifikovat snáze, než samotné kulturní procesy“ (str. 11). Jak jsou uvedené koncepty vzájemně propojeny a co usnadňuje jejich identifikaci v textu oproti „kulturním procesům“?

Potřebovala bych více objasnit, z čeho je vyvozena teze o rovnostářství: „Pro Zuzanu a Kateřinu - ale i pro zbytek informantek - jsou rovnost(ářství) a spravedlnost velmi podstatnými hodnotami“ (str. 33).

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Čtivý, klidný a srozumitelný styl psaní považuji za silnou stránku práce.

Odkazový aparát je veden adekvátně. Párkrát (nikoli systematicky) se objevuje chybné psaní tečky před, místo za uvozovkami (str. 5, 9). Celkové množství drobných překlepů je ale minimální.

Na str. 10 je Nancy Fraser omylem citována jako muž, v seznamu použité literatury vypadly dvě poslední položky z abecedního řazení (str. 68).

Zuzana v poděkování zmiňuje Ondřeje Špačka, který při psaní práce figuroval vzhledem ke svému zaměření na téma kulturních nerovností jako konzultant. Jako konzultanta by bylo dobré ho uvést v hlavičce práce.

I přes uvedené formální detaily ale text ve vztahu k jeho délce obsahuje podstatně méně chyb než běžně vydávané knihy, které prošly editorskou revizí.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Ráda bych vyzdvihla Zuzanin zodpovědný přístup v průběhu řešení celé práce. Zuzana se mnou diskutovala a sdílela všechny dílčí podklady, okódovaná data i mnoho pracovních verzí jednotlivých částí teprve krystalizujícího textu. Musela se vyrovnat s často protichůdnými nároky na směřování práce, které jsem na ni kladla já, konzultant a vedoucí diplomového semináře.

Výsledná podoba DP je zřejmě někde na pomezí všech těchto tlaků; oceňuji ale, že si v ní Zuzana udržela vlastní linku a zároveň se jí podařilo popasovat i s teoretickým kontextem, ke kterému si obezřetně hledala cestu v průběhu našich diskusí.

Nespornou předností textu je jeho srozumitelnost okořeněná několika opravdu pěknými interpretačními momenty, díky kterým práce určitě stojí za přečtení.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

1) Část rozhovorů musela Zuzana vést v době vyhlášení nouzového stavu. Jak se nečekaná situace do sběru dat promítla? Lišila se výrazně délka telefonických rozhovorů oproti předchozím face to face? Jaká pozitiva a negativa této změny Zuzana zaznamenala?

2) Na str. 27 Zuzana popisuje, jak se některé matky vymezují proti tomu, kdy je jejich rodiče nutili chodit na kroužky. Tyto výpovědi kontrastují s předchozími v kapitole 3.1.1 *My jsme byli samostatnější*, kde informantky zmiňují absenci kroužků a zdůrazňují volné „povlávání“ venku v dobách svého dětství. Objevují se tu tedy různé typy vymezování se, které se vzájemně neprolínají? Bylo možné odhalit mezi výpověďmi nějaké systematické vzorce propojování, a naopak kontrastování jednotlivých typů konstrukce symbolických hranic (vymezování se) na základě kterých by bylo informantky možné rozdělit do určitých podskupin? Objevil se nějaký typ vymezování se, který sdílely všechny informantky? Existovaly nějaké odlišné vzorce v individuálních výchovných stylech? Co bylo kombinováno s čím (jaké typy výpovědí)?

3) Mezi aktéry výzkumu mě zaujal „Pátas“, jehož jméno/přezdívka mezi ostatními aktéry vyčnívá. Šlo o záměr – má typ přezdívky ve čtenáři evokovat určité pocity, a tak mu přesněji přiblížit způsob, jakým o „Pátasovi“ mluví jeho maminka – nebo se tu neformální „Pátas“ objevuje jen shodou okolností jako reminiscence pouze částečné anonymizace (pochopila jsem, že byla změněna jen ta jména, u kterých si to informantky výslovně přály)? Hrál podle Zuzany nějakou roli to, jakým způsobem ve výpovědích matky „pojmenovávaly“ svoje děti (přezdívky, zdrobněliny, nepoužívání vlastních jmen atp.)?

Celkové hodnocení práce: Práci považuji celkově za zdařilou a v případě zdárného prodiskutování připomínek v rámci obhajoby navrhuji hodnocení A.

Datum: 8. 6. 2020

Podpis: